Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Lausunto
24.01.2019

SM191998
00.00.01.00.00
SMDno-2017-700

Erityisasiantuntija Elina Rantakokko, SM/PO

Eduskunnan puolustusvaliokunta

Sisäministeriön vastine puolustusvaliokunnalle hallituksen esityksestä HE 179/2018 vp esitettyihin lausuntoihin

Hallituksen esityksen eduskunnalle ampuma-aselain, vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain ja asevelvollisuuslain 97 a §:n muuttamisesta (HE 179/2018 vp) valiokuntakäsittelyn yhteydessä puolustusvaliokunta on pyytänyt sisäministeriön vastinetta annettuihin asiantuntijalausuntoihin.

Sisäministeriöllä ei ole lausuttavaa puolustusministeriön ja Puolustusvoimien pääesikunnan lausunnoista.

Sisäministeriö esittää vastineenaan kunnioittavasti seuraavaa:

Lausunnot 1. lakiehdotukseen

2 § Ampuma-ase

Asehistorian Liitto ry katsoo, että ampuma-aseen määritelmää on laajennettu merkittävästi, koska uudesta määritelmästä on poistettu lause ”ei tarvitse aiheutua vaaraa ihmiselle” ja ampuma-asetta muistuttavat esineet sekä muut esineet, jotka ovat muutettavissa ampuma-aseeksi ovat ehdotuksen mukaan ampuma-aseita. Asehistorian Liitto ry huomioi myös, että muotoilu ”ilman erityistietoja ja -taitoja” on poistettu. Myös Suomen Asehistoriallinen Seura ry esittää kritiikkiä muutoksen osalta, jossa ampuma-aseen määritelmästä on poistettu edellytys, jonka mukaan ampuma-aseen tulee voida aiheuttaa vaaraa ihmiselle.

Sisäministeriö toteaa, että muutosehdotukset johtuvat asedirektiivistä, sillä asedirektiivin 1 artiklassa olevassa ampuma-aseen määritelmä ei sisällä edellytystä vaaran aiheuttamisesta ihmiselle. Lisäksi asedirektiivin 1 artiklan mukaisesti ampuma-asetta muistuttavat esineet sekä muut esineet, jotka ovat muutettavissa ampuma-aseeksi ovat ampuma-aseita. Asedirektiivi ei myöskään edellytä, että ampuma-aseeksi muuttamisen tulisi olla mahdollista ilman erityisiä tietoja tai taitoja, joten viittaus ehdotetaan poistettavaksi laista, jotta kansallinen laki täyttäisi asedirektiivin määritelmän.

3 § Aseen osa

Suomen Reserviupseeriliitto ry toteaa, että tietynkokoisten lippaiden määrittäminen aseen osaksi voi aiheuttaa käytännön ongelmia, joka vaatii tarkennuksia. Lausunnonantaja pohtii lausunnossaan, voiko esimerkiksi B-kategorian aseeseen laittaa normaalikokoisen lippaan, jos ampuminen tapahtuu A-luvan omaavan henkilön valvonnassa. Järjestön mukaan tarkennettavaa on myös muun muassa siinä, hyväksytäänkö mekaanisesti rajoitetut normaalikokoiset lippaat B-kategorian aseissa. Tämä on tärkeää, koska osaan reserviläisten käyttämistä itselataavista aseista ei ole saatavilla lyhyitä lippaita.

Sisäministeriö toteaa, että hallituksen esityksellä ei ole ehdotettu muutettavaksi valvottua käyttöä koskevia säännöksiä, eli ampuma-aselain mukaisesti esityksen mukaisesti luvanvaraisen latauslaitteen voisi antaa valvotussa käytössä toiselle henkilölle. Luvanvaraisen latauslaitteen pysyvää rajoittamista olisi hyvä säännellä ampuma-aselaissa ja asiasta lausutaan aikanaan yksityiskohtaisemmin sisäministeriön vastineessa hallituksen esityksen mietintövaliokuntana toimivalle eduskunnan hallintovaliokunnalle.

Reserviläisliitto ry huomioi, että esityksen mukaan lipas on jatkossa aseen osa, joka on muiden aseen osien tapaan merkittävä ja rekisteröitävä ja että tämän toteutuessa on tarkennettava lippaiden merkitsemistapaa sekä lippaiden kirjaamista poliisin sähköiseen luparekisteriin. Mikäli kirjaamisvelvoite koskee myös henkilöiden tällä hetkellä halussa pitämiä lippaita, tulee rekisteröinnin tapahtua vasta tällä hetkellä rakenteilla olevan, sähköisen lupajärjestelmän tullessa käyttöön. Lausunnonantaja katsoo, että tarkoituksenmukaista olisi kuitenkin luopua kokonaan esitetystä merkitsemisvelvoitteesta, koska direktiivi ei sitä edellytä. Reserviläisurheiluliitto ry katsoo myös, että lippaan määrittely luvanvaraiseksi osaksi on väärä tapa säädellä lipasrajoituksia ja että asia tulee järjestää joustavammin ja käytännönläheisesti, esimerkiksi samalla tavalla kuin nykyinen ampumatarvikelupa. Asehistorian Liitto ry katsoo lausunnossaan, että mahdollisuuskin luovutuksesta valtiolle ilman korvausta rikkoo omaisuuden suojaa.

Sisäministeriö toteaa, että esityksessä ehdotetaan, että tietyt asedirektiivissä kiellettyjen ampuma-aseiden luokkaan siirretyt ampuma-aseen ja latauslaitteen yhdistelmät olisivat ampuma-aselaissa erityisen vaarallisia ampuma-aseita ja niitä koskisivat aikaisempaa tiukemmat luvanmyöntämisen edellytykset. Asedirektiivin muutokset koskevat ainoastaan 12.6.2017 jälkeen rekisteröityjä ampuma aseita, eli tätä ennen hankitun ja rekisteröidyn ampuma-aseen haltija, jolla on siihen voimassa oleva lupa, voisi pitää hallussaan aseen ja ison latauslaitteen luvan voimassaoloajan.

Asedirektiivin mukaan tiettyjen kapasiteetiltaan isojen latauslaitteiden hankinta on sallittu ainoastaan henkilöille, joilla on siihen lupa. Lisäksi asedirektiivi edellyttää, että jos henkilöllä on asedirektiivissä luvanvaraisten aseiden B-luokkaan luokiteltuun ampuma-aseeseen aselupa ja hänen hallussaan on tällainen kapasiteetiltaan iso latauslaite, häneltä tulee peruuttaa aseluvat kaikkiin B-luokan ampuma-aseisiin, riippumatta siitä, sopiiko latauslaite asennettavaksi hänellä olevaan ampuma-aseeseen. Asedirektiivin muutos tarkoittaa sitä, että latauslaitteiden kauppaa ja niiden hallussapitoa tulee voida valvoa ja säännellä.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että ampuma-aselaissa aseen osaksi määritellään kapasiteetiltaan isot latauslaitteet ja ne olisivat luvanvaraisia. Lakiehdotukseen sisältyy siirtymäsäännös, jonka nojalla sen, joka on asedirektiivin voimaantulon jälkeen hankkinut ampuma-aseen ja tällaisen kapasiteetiltaan ison latauslaitteen, olisi kuuden kuukauden kuluessa lain voimaantulosta hankittava lupa ampuma-aseen tai sen osan hallussapitoon. Luvan hankkimisen sijasta henkilö voisi luovuttaa latauslaitteen sille, jolla on ampuma-aselain nojalla oikeus sen hankkimiseen tai luovuttaa latauslaitteen poliisille, jolloin latauslaite siirtyisi korvauksetta valtion omistukseen. Esitetyn säännösmuutoksen vaikutuksia rajaisi se, että ampuma-aseen osana ei kuitenkaan pidettäisi sellaista latauslaitetta, joka on valmistettu sellaiseen sarjatuliasemalliin, jonka valmistus on alkanut ennen vuotta 1946 ja joka ei sovi asennettavaksi keskisytytteiseen itselataavaan kertatuliaseeseen tai lippaalliseen kertatuliaseeseen. Asedirektiivin latauslaitteita koskevat säännökset koskevat itselataavaan kertatuliaseeseen asennettavaksi sopivia latauslaitteita ja hallituksen esityksen valmistelussa on katsottu, että esimerkiksi vanhojen Suomi-konepistoolien latauslaitteet eivät sovellu asennettavaksi itselataaviin kertatuliaseisiin, joten ne voitaisiin jättää luvanvaraisuuden ulkopuolelle. Myöskään pysyvästi toimintakelvottomiksi tehtyjä latauslaitteita ei katsottaisi aseen osiksi, pysyvästi toimintakelvottomaksi tekemisestä on tarkoitus antaa tarkempia säännöksiä sisäministeriön asetuksella.

Esitys vaikuttaa mahdollisuuteen pitää hallussa isoja latauslaitteita ja sitä kautta perustuslain 15 §:ssä turvattuun omaisuuden suojaan. Isot latauslaitteet eivät ole myyntiarvoltaan yleisesti ottaen arvokkaita ja esimerkiksi Puolustusvoimat on myynyt niitä muutaman euron kappalehinnalla.

Omaisuudensuojan taannehtivuutta koskeva ulottuvuus liittyy perinteisesti ennen kaikkea yksityisoikeudellisten sopimussuhteiden pysyvyyteen eikä hallintopäätösten, kuten esimerkiksi aseluvan myöntämisen, pysyvyyteen. Tällaisiin hallinnollisiin päätöksiin liittyviä oikeutettuja odotuksia suojaa kyllä hallinto-oikeudellinen luottamuksensuoja, mutta tämän ei taas ole perinteisesti ajateltu asettavan ehdottomia rajoitteita lainsäätäjälle. Aseiden omistamisen luvanvaraistaminen ja tästä johtuvat esimerkiksi luovuttamista koskevat rajoitukset ovat sinällään perustuslakivaliokunnan pitkäaikaisessa käytännössään hyväksymiä (esim. PeVL 15/1996 vp). Näin ollen hallituksen esitystä valmisteltaessa on katsottu, että omaisuudensuojasta ei sinänsä johdu esteitä tämän kaltaiselle ”taannehtivalle” puuttumiselle omaisuudensuojan kannalta merkitykselliseen lupalainsäädäntöön.

Suomen Asehistoriallinen Seura ry katsoo, että piipun osalta tulkinta direktiiviä tiukemmaksi on tulkittu väärin.

Sisäministeriö toteaa, että piippu on voimassaolevan ampuma-aselain 3 §:n mukaan aseen osa, eikä asiaan ole esitetty hallituksen esityksessä muutosta.

Suomen Asehistoriallinen Seura ry on ottanut lausuntoonsa lainauksen, jonka mukaan *”.... luvanvaraisuus ei koskisi ensinnäkään sellaista latauslaitetta, joka on valmistettu*
sarjatuliasemalliin, jonka valmistus on alkanut ennen vuotta 1946 ja joka ei sovi ... itselataavaan kertatuliaseeseen tai lippaalliseen kertatuliaseeseen. Näitä latauslaitteita olisivat Emma pikakiväärin ja Lahti-Saloranta pikakiväärin

latauslaitteet. ” ja toteaa, että viimeinen lause on tyhjentävyydessään perin outo, sillä mm. ns. Suomi-konepistoolin lippaita on myyty tuhansittain matkamuistoiksi.

Sisäministeriö vastaa, että hallituksen esityksen sivulla 28, 3 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan, että aseen osan määritelmän ulkopuolelle jäisivät Suomi-konepistoolien ja niin sanotun Emma-pikakiväärin ja Lahti-Saloranta pikakiväärin latauslaitteet.

Asehistorian Liitto ry katsoo, että sarjatuliaseen laukaisukoneiston tai erityisesti sen yksittäisen osan ei tule olla luvanvarainen aseen osa.

Sisäministeriö toteaa, että pykälän muutosehdotus, jonka mukaan sarjatuliaseen osaksi katsotaan myös sellainen laukaisukoneisto, laukaisukoneiston osa ja muu aseeseen suunniteltu esine, joka sellaisenaan tai yhdessä muiden osien kanssa mahdollistaa sarjatulen tai sitä jäljittelevän toiminnan ampuma-aseessa, vastaa asedirektiivin 1 artiklan 1 kohdan 2 alakohdan olennaisen osan määritelmää ja tarkoituksena muutoksella on siis saattaa kansallinen laki vastaamaan asedirektiiviä.

6 a § Lyhyt ja pitkä ampuma-ase

Asehistorian Liitto ry katsoo, että olisi selkeyttävää, että määritellään alle 300/600 mm piipun/kokonaispituisen aseen olevan pistooliluokkaan B1 kuuluva, jolloin mahdollinen niin sanottujen välimittaisten aseiden epämääräinen kategoria jäisi pois. Reserviläisurheiluliitto ry katsoo, että esitetty 300 mm vähimmäismitta piipulle 600 mm kokonaispituuden lisäksi on aivan turha rajoitus, joka rajoittaa käytettävissä olevaa asevalikoimaa.

Ehdotetun uuden pykälän tarkoituksena on säätää lyhyiden ja pitkien ampuma-aseiden mitat vastaamaan asedirektiivin määrittelemiä mittoja. Ampuma-aselain määritelmä on tähän saakka poikennut asedirektiivin määritelmästä.

8 § Taskuase

Asehistorian Liitto ry katsoo, että taskuase-kategoria tulee poistaa ampuma-aselaista.

Sisäministeriö huomioi, että taskuasetta koskeva säädös on voimassaolevassa ampuma-aselaissa ja säädökseen ehdotetaan hallituksen esityksessä vain tarkennuksia. Taskuaseet ovat koonsa vuoksi helposti kätkettävissä ja aselupa taskuasetta ja sen osaa varten voidaan antaa ampuma-aselain mukaisesti vain asekeräilijälle ampuma-aseiden tai aseen osien museossa tai kokoelmassa pitämiseen, muistoesineenä säilyttämiseen sekä työhön, jossa ase on välttämätön. Sisäministeriö katsoo, että taskuaseista on tarpeellista edelleen säätää erikseen ampuma-aselaissa.

9 § Erityisen vaarallinen ampuma-ase

Asehistorian Liitto ry katsoo, että sarjatuliaseesta johonkin muuhun toimintatapaan pysyvästi ja poliisin hyväksymällä tavalla muutettua asetta ei tulisi rinnastaa sarjatuliaseeseen, johon ei voi saada aselupaa muuta kuin keräilyperusteella.

Suomen Asehistoriallinen Seura ry katsoo, että perustelut, joita liittyvät C.I.P. -merkintöihin ja tarkastuksiin eivät kestä lähempää tarkastelua. Järjestö toteaa, että C.I.P. ei ole edes EU-tasoinen standardi, ainoastaan 15 maata koko maailmassa kuuluu sen piiriin, joten väite sen roolista on vahvasti ylimitoitettu, varsinkin kun nyt puhutaan EU-direktiivistä ja puolet EU:sta ei kuulu siihen. Lausunnonantaja katsoo, että C.I.P.-tarkastus vastaa luonteeltaan osittaista auton katsastusta ja se ei suojaa millään lailla aseen epäasialliselta käytöltä, mikä käytännössä poikkeuksetta on sinänsä harvinaisen aserikon syy.

Sisäministeriö toteaa, että C.I.P. on valtiosopimus, johon Suomi on liittynyt ja sitoutunut. Sen tarkoitus on ampuma-aseiden ja patruunoiden käyttöturvallisuuden varmistaminen vieläpä niin, että yhdistelmä on käyttöturvallinen. C.I.P:hen kuuluvat käytännössä kaikki ne EU:n jäsenvaltiot, joissa on merkittävää siviiliaseiden valmistusta. Sen lisäksi siihen kuuluu myös joitakin EU:n ulkopuolisia valtioita, joissa on asevalmistusta. Suurista siviiliasevalmistajavaltioista Yhdysvalloilla on oma käyttöturvallisuusjärjestelmänsä (SAAMI). Koska C.I.P.-sopimus velvoittaa tarkastuttamaan kaikki sopimusvaltioissa valmistetut ampuma-aseet ja patruunat, se turvaa käyttöturvallisuutta tehokkaasti myös sopimusvaltioiden ulkopuolella. Tämä vähentää muiden kuin valmistajavaltioiden tarvetta liittyä suoraan sopimuksen osapuoleksi. C.I.P.-sopimuksen olemassaolon turvaamiseksi ampuma-aseet on nimenomaisesti jätetty EU:n konedirektiivin soveltamisalan ulkopuolelle. C.I.P.-sopimus on tunnustettu myös EU:n asedirektiivissä.

Ampuma-ase saattaa rikkoontua myös valmistusvirheen eli käytännössä virheellisen materiaalin tai mitoituksen johdosta. Lisäksi se saattaa rikkoontua virheellisen patruunan käytön johdosta. Suomen C.I.P-tarkastuslaitoksessa Poliisihallituksen asehallinnossa hylätään vuosittain tarkastuksessa joitakin kymmeniä ampuma-aseita. Vain pieni osa rikkoontuu, mutta kaikki hylätyt muodostavat C.I.P:n periaatteiden mukaisesti käyttöturvallisuusriskin.

Sotilasaseiden suunnittelussa on käytettävä osittain eri suunnitteluperiaatteita kuin siviiliaseissa. Niissä joudutaan painottamaan käyttövarmuutta jopa käyttöturvallisuuden kustannuksella. Vanhojen aseiden osalta on lisäksi mahdollista, että ne eivät ole enää alkuperäisissä mitoissa. Lisäksi vanhaa sotilaspatruunaa, joilla vanhat sotilasaseet on suunniteltu käytettäviksi, ei ole markkinoilla yleisesti saatavissa. Vanhan sotilasaseen ja uuden siviilipatruunan yhdistelmä voi käyttöturvallisuuden kannalta olla ongelmallinen.

Sisäministeriö toteaa, että hallituksen esitystä valmisteltaessa on katsottu, että sarjatuliaseiden muuntaminen itselataaviksi kertatuliaseiksi pysyvästi ja luotettavasti on epävarmaa ja että ampuma-aseiden muuntamisen viranomaisvalvonta on mahdotonta. Lisäksi on todettu, että muuntaminen voi vaarantaa aseiden käyttöturvallisuuden. Näistä syistä hallituksen esityksessä on katsottu, että nämä ampuma-aseet muodostavat turvallisuusriskin niin yleisen järjestyksen ja turvallisuuden kuin kuluttajaturvallisuudenkin kannalta ja tästä syystä on esitetty, että näihin ampuma-aseisiin ei voisi saada jatkossa lupia. Ennen asedirektiivin voimaantuloa hankitut sarjatuliaseista muunnetut itselataavat kertatuliaseet katettaisiin esityksen mukaan siirtymäsäännöksellä, eli ne voisi pitää hallussaan luvan voimassaoloajan.

17 § Soveltamisalaa koskevat poikkeukset

Poliisihallitus on todennut, että valtion viranomaiset ovat siirtäneet osan ampuma-aseiden huoltotoiminnastaan yksityisen sektorin hoidettavaksi. Valtion hallussa olevien ampuma-aseiden huoltotoiminnan jättäminen asetietojärjestelmän ulkopuolelle on kansallisen turvallisuuden kannalta tärkeää ja koska valtion viranomaiset pitävät aseistaan omaa kirjanpitoaan, ei poikkeus vaarantaisi yleistä järjestystä ja turvallisuutta.

Asia on otettu esille sisäministeriön lausunnossa hallintovaliokunnalle ja esitys uudistetaan hallintovaliokunnalle aikanaan toimitettavassa vastineessa.

19 § Poikkeukset luvanvaraisuudesta

Asehistorian Liitto ry esittää, että muotoilu siitä, että hallussapitoluvalliseen aseeseen voi hankkia varaosia ilman erillistä aseen osan hankkimislupaa, kuitenkaan enintään siinä määrin, että varaosista ei voi koota toista ampuma-asetta, on kohtuuton erityisesti asekeräilijöille, joiden kokoelmissa voi keräilyalasta riippuen olla runsaastikin erilaisia aseen osia.

Voimassaolevan ampuma-aselain 19 §:n nojalla yhden aseen hankkimiseen ja hallussapitoon oikeuttavalla luvalla voi käytännössä hankkia rajoittamattoman määrän aseen osia. Asedirektiivi edellyttää, että aseen osat tulee lainsäädännöllisesti rinnastaa vastaaviin ampuma-aseisiin, jonka osia ne ovat tai jonka osiksi ne on tarkoitettu. Asedirektiivin 1 artiklan 11 kohdassa määritetään ampuma-aseiden, niiden osien ja ampumatarvikkeiden laiton valmistaminen. Laittomalla valmistamisella tarkoitetaan ampuma-aseiden, niiden osien ja ampumatarvikkeiden valmistamista ja kokoamista sellaisista ampuma-aseen osista, jotka on kaupattu laittomasti tai ilman valmistusta tai kokoamisjäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen myöntämää lupaa taikka ilman, että ampuma-aseet merkitään niiden valmistusajankohtana asedirektiivin mukaisesti. Hallituksen esitystä valmisteltaessa on katsottu, että jotta estetään ampuma-aseiden valmistaminen laittomasti kokoamalla niitä aseen osista ilman toimivaltaisen viranomaisen lupaa, tulee aseen osien hankkimista rajoittaa. Poikkeus aseen osien hankkimisen ja hallussapidon luvanvaraisuudesta koskisi jatkossa vain niitä tilanteita, joissa aseen osa hankitaan varaosaksi siihen ampuma-aseeseen, johon hankkijalla tai hallussapitäjällä on hallussapitoon oikeuttava lupa. Näitä osia saisi kuitenkin hankkia enintään siinä määrin, että varaosiksi hankittujen aseen osien avulla ei voi koota toista ampuma-asetta.

Esitetyn muutosehdotuksen tarkoituksena on se, että aseen osia hankkimalla ei voitaisi kiertää ampuma-aselain ”yksi ase yksi lupa” -periaatetta, eli sitä, että ampuma-aselupa koskee yhtä aseyksilöä. Mikäli luvanhaltijalla on tarve useamman ampuma-aseen hallussapitoon, tulee hänen hakea uutta aselupaa. Esitetty muutos parantaisi aseturvallisuutta myös sitä kautta, että luvanvaraiset ampuma-aseet olisivat selkeästi poliisin tiedossa.

42 b § ***Päätös, luvan voimassaolo ja lupaehdot***

Asehistorian Liitto ry toivoo, että nyt kun ampuma-aselakia muutetaan, samalla selkeytettäisiin lakia asekeräilyn osalta ja jaettaisiin keräily aktiiviseen eli yksityishenkilön ja passiiviseen eli museossa pitämiseen. Asehistorian Liitto ry katsoo,

että nykyistä lakia voi tulkita tavattoman ahtaasti, sillä siellä ei erikseen mainita asekeräilijän kokoelmassa olevalla aseella tapahtuvaa ammuntaa. Lausunnonantaja toivoo myös selkeää linjausta taskuaseiden ampumakäyttöön. Kyseisellä asetyypilläkin voi ampua ja se on yhtenä luokkana muun muassa Asehistorian Liiton mestaruuskilpailuissa.

Esityksessä ei ehdoteta muutosta voimassaolevassa laissa olevaan poliisin mahdollisuuteen sisällyttää aselupaan ehto ampumakiellosta asekeräilijöiden osalta.

42 c § Aseen ja sen osan yksilöintitietojen ilmoittaminen poliisille

Asehistorian Liitto ry esittää, että 30 päivän ylittävän aseen lainaamisen ilmoitusvelvollisuutta muutetaan selvästi pidemmäksi ja katsoo, että ilmoituksenvarainen pitkäaikainen lainaaminen voisi olla esimerkiksi 6 kuukautta ylittävä aika.

Sisäministeriö toteaa, että ehdotetulla ilmoitusvelvollisuudella lainatusta ampuma-aseesta on tarkoitus täyttää asedirektiivin velvoite siitä, että viranomaisella tulee olla tieto siitä, missä ampuma-aseet ovat. Lisäksi ajan tasalla oleva tieto aseiden olinpaikasta helpottaisi poliisiin työtä esimerkiksi kotietsinnän yhteydessä tai jos ampuma-aseet on tarpeen ottaa haltuun. Esitystä valmisteltaessa on katsottu, että 30 päivää on toisaalta riittävän pitkä aika niin, että se ei koskisi hyvin lyhytkestoisia lainaamistilanteita ja toisaalta riittävän lyhyt aika, jotta viranomaisella on tarpeeksi ajantasainen tieto siitä, kenellä ampuma-aseet ovat.

Reserviläisliitto ry katsoo, että ilmoitusvelvollisuuden lainaamisesta ei tulisi koskea lippaita eikä äänenvaimentimia.

Sisäministeriö toteaa, että esitystä valmisteltaessa on katsottu, että selkeintä on, että ilmoitusvelvollisuus koskee kaikkia aseen osia, myös latauslaitteita ja äänenvaimenninta.

43 § Hyväksyttävät käyttötarkoitukset

Suomen Reserviupseeriliitto ry toteaa, että niin sanottu reserviläispoikkeama on rajattu koskemaan vain pitkiä aseita ja katsoo, että poikkeaman pitäisi mahdollistaa myös lyhyiden aseiden aselupien saamisen. Myös Reserviläisurheiluliitto ry katsoo, että lyhyet aseen on saatava reserviläispoikkeuksen piiriin, koska direktiivi ei sitä estä. Lausunnonantaja katsoo, että esimerkiksi pistoolikarbiini on hyvä reserviläisten harjoitteluase sisäradoilla, missä täysitehoisen kiväärin käyttö ei ole mahdollista.

Sisäministeriö toteaa, että esityksen valmistelussa on katsottu, että sotilaallisia valmiuksia palvelevana koulutuksena annettavaan ampumakoulutukseen lyhyiden ampuma-aseiden osalta ei ole tarpeellista antaa lupia isoilla, luvanvaraisiksi esitetyillä latauslaitteella tapahtuvaa harjoittelua varten. On huomioitava, että lyhyiden aseiden osalta latauslaitteen vetoisuus on yli 20 patruunaa, jotta latauslaite olisi luvanvarainen, kun pitkien aseiden osalta latauslaitteen vetoisuuden tulee olla yli 10 patruunaa, jotta laite olisi luvanvarainen. Puolustusvoimien käytössä tällä hetkellä olevat pistooli-tyyppiset käsiaseet eivät käytä yli 20 patruunan lippaita. Näin ollen harjoittelua yli 20 patruunan lippailla ei pidetä tässä vaiheessa tarpeellisena.

Suomen Rauhanliitto ry on lausunnossaan esittänyt, ettei tosiasiallisia sotilasaseita, etenkin sarjatuliaseita tai niitä muistuttavien ja sellaiseksi helposti muutettavien puoliautomaattikiväärien omistamista sallita siviilikäytössä. Lausunnonantajan mukaan tämä on uudistetun direktiivin tarkoitus.

Sisäministeriö toteaa, että asedirektiivissä tietyt ampuma-aseet on siirretty kiellettyjen aseiden A-luokkaan, mutta niihin on mahdollista antaa lupia direktiivin mukaisilla poikkeuslupaperusteilla, kuten vapaaehtoista maanpuolustusta varten, eli toisin sanoen myös siviilikäyttöön. Esitystä valmisteltaessa on nähty tarpeelliseksi jatkossakin myöntää tiettyihin asedirektiivissä kiellettyjen aseiden luokkaan siirrettyihin ampuma-aseisiin lupia muun muassa sotilaallisia valmiuksia palvelevana koulutuksena annettavaa ampumakoulutusta varten sekä ampumaurheiluun.

44 b § ***Rajoitukset erityisen vaarallisen ampuma-aseen tai sen osan hankkimiselle***

Poliisihallitus toteaa lausunnossaan, että jatkotyössä tulisi varmistaa, että ehdotettujen 44 b §:n ja 45 a §:n sekä toisaalta jälkimmäisen pykälän 1 ja 3 momenttien sisällöt ja suhteet olisivat nykyistä yksiselitteisempiä.

Sisäministeriö toteaa, että pykälien sanamuodon selventämisestä tehdään ehdotus hallintovaliokunnalle toimitettavassa vastineessa.

45 § Aseluvansaajaa koskevat edellytykset luonnolliselle henkilölle

Suomen Ampumaurheiluliitto ry katsoo, että aselupa pistooleille ja erityisen vaarallisille aseille olisi voitava olla mahdollista henkilön saavutettua täysi-ikäisyyden eli 18 vuoden iän, mikäli muut aseluvan myöntämisen edellytykset täyttyvät. Sisäministeriö toteaa, että käsiaseiden osalta kouluampumisten jälkeen ampuma-aselakiin säädettiin korkeampi ikäraja aseturvallisuuden parantamiseksi. Säädökseen ei esitetä muutosta tältä osin, sillä ikärajaa on pidetty toimivana. Muiden erityisten vaarallisten ampuma-aseiden, kuin käsiaseiden osalta esityksessä ei edellytetä 20 vuoden ikärajaa.

Asehistorian Liitto ry katsoo, että harrastuneisuuden osoittaminen 24 kk ajalta on kohtuuton ja voisi ajatella sen olevan luokkaa 12 kk. Myös Suomen Ampumaurheiluliitto ry katsoo, että lakiesityksen mukainen aseluvan saaminen erityisen vaaralliselle aseelle sekä nykyisen kansallisen lain mukaan pistoolille, pienoispistoolille, revolvereille ja pienoisrevolvereille edellyttää 24 kuukauden todennettua harjoittelua, mikä on merkittävä ja kohtuuton este saada uusia urheilijoita kilpa-ammuntaan ja muuhun ampumaharrastamiseen sekä epätasapainossa aselupien saamiseen muihin EU-maihin verrattuna.

Sisäministeriö toteaa, että käsiaseiden osalta harrastuneisuusvaatimukseksi säädettiin 24 kuukautta kouluampumisten jälkeen tehdyllä ampuma-aselain muutoksella ja sen on käytännössä katsottu olevan toimiva aika. Hallituksen esityksessä ei esitetä käsiaseiden osalta muutoksia harrastuneisuusvaatimuksen kestoon, sillä harrastuneisuusvaatimuksen keston on käsiaseiden osalta katsottu parantavan aseturvallisuutta. Muiden erityisten vaarallisten ampuma-aseiden, kuin käsiaseiden osalta esityksessä esitetään vuoden harrastuneisuusvaatimusta. Reserviläisliitto ry toteaa, että käytännön edellytykseksi A-luokan aseluvan myöntämiselle kansallisen puolustuksen perusteella on määritelty

Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen ampumakoulutustoimintaan osallistuminen mutta kuitenkin niin, että myös sen jäsenjärjestöissä kuten Reserviläisliitossa tapahtuvaan ampumatoimintaan osallistuminen huomioidaan. Reserviläisliitto ry katsoo, että tavoitteena tulisi olla, että koko harjoitteluvelvoitteen voisi suorittaa esimerkiksi reserviläisjärjestössä ja vain, että varsinainen näyttökoe suoritetaan Maanpuolustuskoulutusyhdistyksessä.

Sisäministeriö toteaa, että hallituksen esitystä valmisteltaessa tarkoituksena on ollut se, että niin sanottuihin reserviläiskivääreihin isolla latauslaitteella voidaan myöntää lupia Maanpuolustuskoulutusyhdistyksessä tapahtuvaan, sotilaallisia valmiuksia palvelevana koulutuksena annettavaan ampumakoulutukseen. Vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain mukaisesti ainoastaan Maanpuolustuskoulutusyhdistyksessä voidaan antaa sotilaallisia valmiuksia palvelevaa koulutusta, muissa reserviläisjärjestöissä tapahtuva ampumaharjoittelu ja -harrastus on esimerkiksi sovelletun reserviläisammunnan harjoittelua, johon voisi saada esityksen mukaan luvan ampumaurheilu- tai harrastusperusteella. Tästä syystä hallituksen esitystä valmisteltaessa on katsottu, että on perusteltua, että henkilöltä, joka hakee lupaa sotilaallisia valmiuksia palvelevana koulutuksena annettavaan ampumakoulutukseen osallistumista varten direktiivissä kiellettyjen aseiden luokassa olevaan ampuma-aseeseen isolla latauslaitteella, myös edellytetään osallistumista kyseiseen ampumakoulutukseen. Muuten lupaa voi hakea eri perusteella.

Reserviläisliitto ry katsoo, että lain myöhemmässä normituksessa ja soveltamisohjeissa on huolehdittava siitä, etteivät urheiluammunnan perusteella A-luokan aseisiin myönnettävien lupien perusteet kiristy nykyisestä. Lisäksi Reserviläisliitto ry katsoo, että edelleen on kiinnitettävä huomiota siihen, ettei A-luokan aselupien käsittelyn siirtyminen kokonaisuudessaan Poliisihallitukselle kiristä lupakäytäntöjä.

Sisäministeriö toteaa, että urheiluampujien osalta asedirektiivissä edellytetään 12 kuukauden pituista yhdistykseen kuulumista A-luokkaan kuuluvien ampuma-aseiden osalta. Hallintovaliokunnalle toimitettavassa vastineessa on tarkoitus ehdottaa, että muotoilu tiettyjen aselupien käsittelyn osalta olisi esimerkiksi ”Poliisihallitus tai määräämänsä”, jolloin esimerkiksi tarkoituksenmukaisuuteen ja työtilanteeseen liittyvistä syistä Poliisihallitus voisi siirtää myös erityisten vaarallisen ampuma-aseen lupahakemuksen ratkaistavaksi poliisilaitokselle.

Suomen Rauhanliitto ry katsoo, että esityksessä niin kutsuttu reserviläispoikkeus koskee ilmeisesti käytännössä koko reserviä, mikä ei lausunnonantajan näkemyksen mukaan täytä asedirektiiviin sisältyvän poikkeuksen myöntämiselle asetettuja vaatimuksia. Myös Suomen Sadankomitea ry katsoo, että hallituksen esitys laajentaa merkittävästi mahdollisuuksia hakea lupaa direktiivissä kiellettyjen erityisen vaarallisten aseiden (A-luokan aseet) hallussapitoon ja käyttöön ja katsoo, että tällainen menettely ei ole sopusoinnussa sen kanssa, mitä direktiivien kansallisesta toimeenpanosta on säädetty. Lausunnonantaja viittaa lausunnossaan Poliisihallituksen hallituksen esitysluonnoksen lausuntokierroksella antamaan lausuntoon ja siinä esitettyihin turvallisuushuoliin liittyen reserviläispoikkeuksen laajuuteen.

Hallituksen esityksen 45 §:ssä esitetyllä säännöksellä pantaisiin osaltaan täytäntöön asedirektiivin 6 artiklan 2 kohdan mahdollistama poikkeus myöntää uusia aselupia

tiettyihin erityisen vaarallisiin ampuma-aseisiin kansallisen puolustuksen tarkoituksessa poikkeuksellisesti ja asianmukaisesti perustellulla tavalla yksittäistapauksessa niin että yleinen järjestys ja turvallisuus eivät vaarannu. Sisäministeriö huomioi, että asedirektiivissä ei ole avattu tarkemmin sitä, mitä tarkoitetaan sillä, että lupia kiellettyihin ampuma-aseisiin voidaan myöntää poikkeuksellisesti ja yksittäistapauksessa sekä asianmukaisesti perustellulla tavalla, vaan asia jää direktiivin täytäntöönpanossa määriteltäväksi.

Sisäministeriö toteaa, että poliisin tilastojen mukaan luvanhaltijoita, joilla on direktiivissä A-luokkaan siirretty pitkä keskisytytteistä patruunaa ampuva itselataava kertatuliase, johon voidaan kiinnittää isokapasiteettinen latauslaite, on noin 8 500. Reserviläis- ja ampumaurheilujärjestöillä on edellä mainittuja ampuma-aseita hallussaan noin 500 kappaletta. Yhteensä näitä ampuma-aseita on noin 10 000. Määrät eivät ole suuria, kun ottaa huomioon, että Suomessa on luvallisia ampuma-aseita noin puolitoista miljoonaa ja luvanhaltijoita noin 600 000. Esitetyt lainmuutokset käytännössä lisäisivät erityisten vaarallisten ampuma-aseiden määrää voimaantullessaan, koska tietyt ampuma-aseet, jotka tähän mennessä eivät ole olleet luokiteltuja erityisen vaarallisiksi, määriteltäisiin erityisen vaarallisiksi ampuma-aselain muutoksella. Näitä erityisen vaarallisiksi ampuma-aselain muutoksella muuttuvia ampuma-aseita olisi siis noin 10 000 kappaletta.

On mahdotonta antaa tarkkaa arviota siitä, kuinka moni hakisi tulevaisuudessa lupaa itselataavaan kertatuliaseeseen isolla latauslaitteella sotilaallisia valmiuksia palvelevaa ampumakoulutusta varten. Voidaan kuitenkin todeta, että aseluvanhakijoiden ja -haltijoiden määrä on viime vuodet ollut laskussa. Poliisin käsittelemien aselupien määrä on tilastojen mukaan laskenut 2010 - 2016 välisenä aikana 19,2 prosenttia. Vuonna 2010 aselupia käsiteltiin 70 164 ja vuonna 2016 yhteensä 57 939.

Hallituksen esityksessä ei ehdoteta A-luokan ampuma-aseiden massaluvittamista reserviläisille, vaan luvan saajien joukkoa on rajattu vaatimuksella sijoituskelpoisuudesta, harjoittelun aktiivisuudesta ja kestosta, sekä Puolustusvoimien puoltavasta lausunnosta. Luvanhakija ei voisi itse määritellä sitä, onko hänellä tarvetta erityisen vaaralliseen ampuma-aseeseen tai aseen osaan kansallisen puolustuksen tarkoituksessa, vaan hallituksen esityksen mukaisesti Puolustusvoimien tehtävänä olisi arvioida sitä, milloin henkilöllä olisi kansallisen puolustuksen tarkoituksessa tarve harjoitella hakemallaan ampuma-asetyypillä. Puolustusvoimat lausunnollaan rajaisi 900 000 reserviläisen joukosta ne henkilöt, joiden ampumataidon ylläpitäminen nimenomaan kielletyiksi luokitelluilla erityisen vaarallisilla henkilökohtaisessa omistuksessa olevilla ampuma-aseilla olisi tarpeellista kansallisen puolustuksen tarkoituksessa. Esityksessä ehdotetulla lausuntomenettelyllä täytettäisiin asedirektiivin velvoite myöntää lupia yksittäistapauksessa ja poikkeuksellisesti.

Jotta aseluvan voisi saada esitetyn ampuma-aselain 45 §:n mukaisesti ampuma-aselain 9 §:n 5 b alakohdassa tarkoitettuun ampuma-aseeseen, tulisi hakijan ensin suorittaa asepalvelus, suorittaa hyväksytysti Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen ampumakoe, harjoitella aktiivisesti Maanpuolustuskoulutusyhdistyksessä sillä ampuma-asetyypillä, johon hakee lupaa ja saada Puolustusvoimien puoltava lausunto tarpeesta harjoitella hakemallaan ampuma-aseella. Esityksen mukaan Maanpuolustuskoulutusyhdistyksessä tapahtuvaa aktiivisuutta voisi täydentää, mutta

ei siis täysin korvata muulla luotettavalla selvityksellä aktiivisesta reserviläisen ampumaharjoittelusta, kuten harjoittelusta kertausharjoituksissa tai reserviläisjärjestössä. Lisäksi poliisi arvioisi, että hakija on käyttäytymiseltään ja terveydentilaltaan sopiva aseluvan haltijaksi ja sen, että aseluvan antaminen ei vaaranna yleistä järjestystä ja turvallisuutta.

On huomioitava, että isot latauslaitteet, jotka hallituksen esityksen mukaisesti olisivat erityisen vaarallisten ampuma-aseiden osia, ovat tällä hetkellä lupavapaita. Niitä ei ole siis kansallisesti nähty aikaisemmin tarpeelliseksi säätää lainkaan luvanvaraisiksi ja esityksessä ehdotettu muutos johtuu asedirektiivin muutoksen täytäntöönpanosta.

Lausunnoissa aseturvallisuutta koskevien huomioiden osalta voidaan todeta, että esityksen mukaan myös reserviläispoikkeusperusteella haettavissa luvissa poliisi arvioisi hakijan soveltuvuuden käyttäytymisen ja terveydentilan osalta aseluvan haltijaksi, kuten arvioidaan myös muiden lupaperusteiden osalta, eli tämä elementti lupaharkinnasta olisi mukana.

Suurikapasiteettisia aseita koskevien huomioiden osalta voidaan todeta, että isot latauslaitteet ovat tällä hetkellä lupavapaita, eli hallituksen esityksen mukaan niiden hallussapidon edellytykset tulisivat huomattavasti tiukkenemaan.
Poliisihallitus toteaa lausunnossaan, että esityksen mukaan Puolustusvoimat voisi antaa puoltavan lausunnon hakijalle, joka on sijoituskelpoinen ja jolla Puolustusvoimat katsoo olevan tarve kyseisellä ampuma-aseella ja aseen osalla harjoitteluun reservin ampumataidon ylläpitämiseksi. Poliisihallitus katsoo, että jatkotyössä tulisi arvioida, onko ehdotettu lausuntomenettely riittävän yksityiskohtaisesti säännelty lakitasolla. Suomen Sadankomitea ry katsoo, että laissa tulisi myös yksiselitteisesti määritellä, onko Puolustusvoimilla velvollisuus antaa lausunto, vai onko Puolustusvoimilla harkintavaltaa tässä asiassa.

Sisäministeriö toteaa, että tarkoituksena on, että Puolustusvoimien puoltava lausunto olisi yksi luvan myöntämisen edellytys niin sanottujen reserviläispoikkeuslupien osalta. Ilman Puolustusvoimien puoltavaa lausuntoa luvanhakijalla ei voida katsoa olevan tarvetta harjoitella hakemuksen mukaisella ampuma-aseella. Ampuma-aselaissa voitaisiin ilmaista selkeämmin lausunnon luonne ja tästä tullaan esittämään yksityiskohtainen ehdotus hallintovaliokunnalle toimitettavassa vastineessa.

Poliisihallitus toteaa lausuntonaan, että ehdotetun 45 §:n 7 momentin mukaan näyttönä harrastuksesta tulee esittää vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetussa laissa tarkoitettu todistus hyväksytysti suoritetusta ampumakokeesta. Tämä todistus voitaisiin kuitenkin osittain korvata muulla luotettavalla selvityksellä aktiivisesta reserviläisen ampumaharjoittelusta. Tällaiset selvitykset voivat käytännössä olla hyvin monenlaisia asiakirjoja, joiden luotettavuutta lupaviranomaisen on käytännössä mahdotonta luotettavasti valvoa. Ehdotettua menettelyä luotettavampi tapa valvoa harrastuksen olemassaoloa olisi edellyttää sellaisen tahon, jonka luotettavuus voidaan arvioida, antamaa tyypiltään yksilöityä selvitystä vastaavasti kuin käsiaseharrastuksen osoittamisen osalta on säädetty (yhdistyksen ampuma-asekouluttajan antama todistus).

Sisäministeriö toteaa, että tarkoituksena on, että Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen todistus harjoittelusta sotilaallisia valmiuksia palvelevassa ampumakoulutuksessa

voitaisiin osittain korvata luotettavalla selvityksellä aktiivisesta reserviläisen ampumaharjoittelusta. Todistusta Maanpuolustuskoulutusyhdistyksessä suoritetusta ampumakokeesta ei siis voisi korvata. Asiasta tullaan lausumaan hallintovaliokunnalle toimitettavassa vastineessa ja esittämään samalla pykälän selventämistä. Hallituksen esityksen perusteluissa on avattu sitä, mikä voisi olla luotettava selvitys aktiivisesta reserviläisen ampumaharjoittelusta. Asiaa on tarkoitus avata myös ampuma-aseasetukseen valmistelussa muutoksessa.

45 a § Aseluvan saajaa koskevat edellytykset yhteisölle ja säätiölle

Reserviläisliitto ry toteaa, että vähintään asetustasolla on määriteltävä se, mitkä järjestöt kuuluvat järjestöihin, joille voitaisiin myöntää lupia A-luokan aseisiin. Sisäministeriö toteaa, että hallituksen esityksen mukaisesti yhteisölle tai säätiölle voitaisiin myöntää lupa urheiluammuntakoulutusta varten. Sisäministeriön tarkoituksena ei ole, että esimerkiksi asetuksessa lueteltaisiin ne järjestöt, joille voidaan antaa yhteisölupia ampuma-aselain 9 §:n 5 kohdan a ja b alakohdassa tarkoitettuun erityisen vaaralliseen ampuma-aseeseen ja sen osaan, vaan yhteisöjä koskeva lupaharkinta tapahtuisi poliisin toimesta, kuten tähänkin saakka.

53 a § Harrastuneisuuden osoittaminen

Asehistorian Liitto ry katsoo, että harrastuksen jatkumisen osoittaminen viiden vuoden välein on tarpeeton tiukennus, joka tulisi näin koskemaan kaikkia itselataavaa kertatulta ampuvia aseita. Reserviläisliitto ry toteaa, että nykyistä laajempi seurantavelvoite tulisi ottaa käyttöön vasta uuden sähköisen lupajärjestelmän käyttöönoton myötä ja sen tulisi tapahtua nykykäytännöstä poiketen luvanhaltijakohtaisesti niin, että luvanhaltija voisi osoittaa harrastuneisuutensa jatkumisen yhdellä ilmoituksella kaikkien aseidensa osalta riippumatta siitä, milloin hänelle myönnettyjen, yksittäisten aselupien voimassaolo päättyy. Uuden aseluparekisterin tulisikin perusrakenteeltaan pohjautua luvanhaltijaan eikä yksittäisiin aseisiin. Lisäksi lausunnonantaja katsoo, että on kiinnitettävä huomiota siihen, että luvanhaltija on varmasti tietoinen harrastuneisuutensa osoittamisvelvoitteesta ja siihen liittyvistä määräajoista. Tämän varmistamiseksi lupaviranomaisen on tarvittaessa lähettäviä useampia muistutuskirjeitä. SAL katsoo, että erillinen, säännönmukainen aseluvan haltijalle kohdistettu näyttövelvoite harrastuneisuuden osoittamiseen on poistettava laista ja että harrastuneisuuden jatkumiseen ja lupaedellytysten täyttymiseen on hyväksyttävä lisäksi millä tahansa ampuma-aseella toteutettu harjoittelu.

Sisäministeriö toteaa, että asedirektiivin mukaan jäsenvaltioiden tulee peruuttaa aselupa, jos luvan myöntämisen edellytykset eivät ole enää voimassa. Lisäksi asedirektiivin mukaan jäsenvaltioilla tulee olla seurantajärjestelmä aselupien edellytysten voimassaolon seuraamiseksi. Asedirektiivin velvoite koskee direktiivissä B-luokkaan, eli luvanvaraisiin ampuma-aseisiin kuuluvia aseita. Esitetyllä muutoksella on pyritty täyttämään direktiivin vaatimus, sillä aseluvan myöntämisen edellytyksenä ei ampuma-aselain mukaisesti ole vain hakijan käyttäytyminen ja soveltuvuus aseluvan haltijaksi, vaan myös harrastuneisuus. Muutos on rajattu esityksessä koskemaan vain lainmuutoksen voimaantulon jälkeen luvitettuja ampuma-aseita ja uusi asetietojärjestelmä tulee olemaan käytössä, kun harrastuksen jatkumisen edellytyksistä tulisi ilmoittaa. Aseluvanhaltijoille lähetettävissä muistutuksissa on tarkoitus käyttää hyväksi asetietojärjestelmää.

58 § Asekeräilijälle annettavan hyväksynnän sisältö ja voimassaoloaika
Asehistorian Liitto katsoo, että direktiivi ei edellytä kiristystä pykälään ja katsoo, että epäselväksi jää, tarkoitetaanko muutosehdotuksella sitä, että hyväksyntää voidaan muuttaa milloin tahansa mielivaltaisesti vai sitä, että aiemmin annettua hyväksyntä voidaan muuttaa vanhojenkin ehtojen osalta asekeräilijän kannalta epäedulliseen suuntaan. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että lupaviranomainen voisi tarvittaessa asettaa hyväksyntään tarpeellisia ehtoja ja rajoituksia tai muuttaa tai lisätä niitä tarvittaessa, perusteluna yleinen järjestys ja turvallisuus.

Sisäministeriö toteaa, että esitetyn muutoksen tarkoituksena on se, että asekeräilijälle annettavan hyväksynnän ehtoja tai rajoituksia voitaisiin muuttaa lupaviranomaisen toimesta silloin, kun tällainen muutos on tarpeellinen, esimerkiksi keräilysuunnitelman muutoksen vuoksi. Muutosta ei tehtäisi kuulematta asekeräilijää ja päätös, jossa asetetaan ehtoja tai rajoituksia asekeräilijälle, on valituskelpoinen hallintopäätös.

Suomen Asehistoriallinen Seura ry katsoo, että vaatimus asekeräilijän pitämästä patruunatiedostosta on erikoinen, eikä perustu direktiiviin.

Sisäministeriö toteaa, että asekeräilijät on otettu asedirektiivin soveltamisalaan, eli direktiivin säännökset soveltuvat myös keräilijöihin. Asedirektiivin mukaisesti, jotta vähennetään riskiä ampuma-aseiden ja ampumatarvikkeiden joutumisesta asiaankuulumattomien henkilöiden käsiin, jäsenvaltioiden on otettava käyttöön säännöt, jotka koskevat ampuma-aseiden ja ampumatarvikkeiden asianmukaista valvontaa, sekä säännöt niiden asianmukaisesta ja turvallisesta säilytyksestä. Ampuma-aseet ja niiden ampumatarvikkeet eivät saa olla suoraan yhdessä saatavilla. Asianmukaisella valvonnalla tarkoitetaan sitä, että asianomaista ampuma-asetta tai asianomaisia ampumatarvikkeita laillisesti hallussaan pitävä henkilö valvoo niitä niiden kuljetuksen ja käytön aikana. Mainitunlaisten asianmukaisten säilytysjärjestelyjen valvonnan tason on vastattava asianomaisten ampuma-aseiden ja ampumatarvikkeiden määrää ja luokkaa.

Ehdotuksen tarkoituksena on se, että poliisin olisi mahdollista valvoa asedirektiivin edellyttämällä tavalla asekeräilijöiden patruunoita ja erityisen vaarallisia ammuksia. Asekeräilijällä voi olla suuria määriä patruunoita ja erityisen vaarallisia ammuksia hallussaan.

67 § Lupien peruuttaminen

Asehistorian Liitto ry katsoo, että pykälään ehdotetun muutoksen mukaan laki määräisi peruuttamaan luvat ilman harkintaa ja kyseiset kohdat tulisi palauttaa harkinnan mahdollistavaan kohtaan. Lausunnonantaja viittaa lausunnossaan 76 §:n 2 momentin kohtaan 4 ja toteaa, että harrastuneisuutta koskevan muutosehdotuksen seurauksena voi olla aseluvan peruutus, kun alkuperäinen, myöntämisen perusteena oleva harrastuneisuus on loppunut, vaikka toinen luvallinen käyttötarkoitus jatkuu aktiivisena. Ilmeisesti lausunnonantajan tarkoituksena on ollut viitata hallituksen esityksessä olevaan ampuma-aselain 67 §:n muutosehdotukseen, jonka mukaan ampuma-aseen, aseen osan, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten hankkimiseen ja hallussapitoon oikeuttava lupa ja aseenkäsittelylupa voidaan

peruuttaa, jos luvanhaltija on muuten kuin tilapäisesti lopettanut ampuma-aseen kantamisen taikka luvan myöntämisen perusteena olevan harrastuneisuuden.

Asealan Elinkeinonharjoittajat ry katsoo, että harkintavalta tulee palauttaa ainakin aseenkäsittelyluvan kohdalta, koska jos esimerkiksi törkeä liikennerikos tai todettu alkava muistisairaus, joka lääkinnällä voidaan hoitaa vuosia eteenpäin, aiheuttaa lupien ja aseenkäsittelyluvan peruuttamisen, on kohtuutonta, että ihminen joutuu työttömäksi tai menettää jopa elinkeinonsa.

Sisäministeriö toteaa, että ehdotettu muutos johtuu siitä, että asedirektiivin muutoksen mukaan jäsenvaltioiden tulee peruuttaa aselupa, jos luvan myöntämisen edellytykset eivät täyty. Asedirektiivin muutoksen johdosta ampuma-aselain 67 §:n mukaisia ehdottomia ja harkinnanvaraisia luvan peruuttamisperusteita ehdotetaan muutettavaksi niin, että niissä tapauksissa, joissa luvan myöntämisen edellytykset eivät täyty, peruuttaminen ei olisi enää harkinnanvaraista. Voimassaolevan ampuma-aselain mukaan lupa on voitu jättää peruuttamatta, vaikka henkilö olisi syyllistynyt rikokseen, joka osoittaa hänet sopimattomaksi pitämään hallussaan aseita tai luvanhaltijaa on hänen terveydentilansa taikka omaa tai toisen turvallisuutta vaarantavan elämäntapansa tai käyttäytymisensä vuoksi pidettävä sopimattomana hankkimaan tai pitämään hallussa ampuma-aseita, aseen osia, patruunoita tai erityisen vaarallisia ammuksia, koska nämä peruuttamisperusteet ovat olleet harkinnanvaraisia. Kuitenkin ampuma-aselain 45 §:n 1 momentin mukaan yleisenä edellytyksenä luvan myöntämiselle on se, että henkilö on sopiva käyttäytymiseltään ja terveydentilaltaan.

Käytännössä poliisin mukaan lupa on tapauksissa, joissa henkilö on esimerkiksi terveydentilansa tai käyttäytymisensä johdosta sopimaton aseluvan haltijaksi, eikä luvanmyöntämisen edellytyksiä siis enää ole ollut, peruutettu jo nyt, vaikka lain mukaan tapauksissa on ollut harkinnanvaraa. Toisin sanoen käytäntöön ei ole tulossa muutoksia, vaikka laki muuttuisikin.

On perusteltua, että lupa peruutetaan, jos sitä harrastusta, jota varten lupa on myönnetty, ei enää ole olemassa, jolloin henkilöllä ei lähtökohtaisesti ole ampuma-aseelle käyttötarkoitusta. Harrastus on useissa lupalajeissa aseluvan myöntämisen edellytys ja lupaa myönnettäessä hakijan tulee esittää lupaviranomaiselle selvitys harrastuksestaan. On huomioitava, että luvan peruuttamisasian ollessa vireillä luvanhaltijaa kuullaan asiasta ja tuolloin hänellä on mahdollisuus esittää myös muu ampuma-aselain mukainen hyväksyttävä käyttötarkoitus hallussapidolle.

67 b § Lupien peruuttaminen eräissä tilanteissa

Reserviläisliiton mukaan aselupien menettämiseen tulisi johtaa vain sellaisen pitkien lippaiden luvattoman hallussapidon, joka on selkeän tahallista. Asealan Elinkeinonharjoittajat ry katsoo, että aseenkäsittelyluvan peruuttaminen pitää poistaa kohdasta 67 b §.

Sisäministeriö toteaa, että esitetty säädösehdotus perustuu asedirektiivin muutoksen 5 artiklan 3 kohtaan, jonka mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että B luokkaan kuuluvan ampuma-aseen hankinta- ja hallussapitolupa peruutetaan, jos havaitaan, että henkilöllä, jolle mainittu lupa on myönnetty, on hallussaan latauslaite, joka sopii asennettavaksi keskisytytteisiin itselataaviin kertatuliaseisiin tai lippaallisiin

kertatuliaseisiin ja jonka kapasiteetti on yli 20 patruunaa tai kapasiteetti on yli kymmenen patruunaa, jos kyse on pitkistä ampuma-aseista; paitsi jos kyseiselle henkilölle on myönnetty lupa 6 artiklan mukaisesti tai hänelle on myönnetty lupa, joka on vahvistettu tai uudistettu taikka jota on jatkettu 7 artiklan 4 a kohdan mukaisesti.

Asedirektiivi siis velvoittaa jäsenvaltioita peruuttamaan kapasiteetiltaan isoa latauslaitetta luvatta hallussaan pitävältä B-luokan aseluvat, siitä riippumatta, sopiiko kyseinen latauslaite asennettavaksi henkilön aseeseen vai ei. Asedirektiivin mukaan lupien peruuttamiseen riittää se, että edellä tarkoitettu kapasiteetiltaan iso latauslaite on henkilön hallussa. Asedirektiivi ei sisällä tähän säännökseen mitään poikkeuksia, eikä jäsenvaltioilla ole sen täytäntöönpanon suhteen liikkumavaraa.

Aseenkäsittelyluvan osalta esitetyn huomion osalta tulee huomioida, että ehdotetun 27 §:n muutoksen mukaan aseenkäsittelyluvan sisältö voi vaihdella ja alle 20-vuotiaalle annettavaan aseenkäsittelylupaan asetetaan ehto, jonka mukaan lupa ei oikeuta käsittelemään muun muassa 9 §:n 5 a alakohdassa tarkoitettuja erityisen vaarallisia ampuma-aseita tai niiden osia ennen kuin luvanhaltija on täyttänyt 20 vuotta, eli tästä syystä aseenkäsittelylupa on aiheellista mainita myös latauslaitteita koskevassa peruuttamispykälässä.

110 § Ampuma-aseen ja patruunoiden tarkastus

Asealan Elinkeinonharjoittajat ry toteaa, että pykälän mukaan ampuma-ase on tarkastettava myös, jos siihen vaihdetaan elinkeinoluvan haltijan toimesta aseen osa ja katsoo, että jos vaihdettava osa on jo C.I.P. tarkastettu, tulee osa voida vaihtaa ilman tarkistusvaatimusta. Sisäministeriö toteaa, että ehdotusta tarkastellaan hallintovaliokunnalle toimitettavassa vastineessa tarkemmin.

Siirtymäsäännökset

Reserviläisurheiluliitto on katsonut, että aikaisemmin myönnettyjen lupien voimassaolo sellaisenaan tulee ulottaa kaikkiin aseisiin ja aseiden osiin tyypistä riippumatta, joille on myönnetty lupa ennen uuden lain voimaantuloa. Suomen Reserviupseeriliitto ry on katsonut, että on selvitettävä, onko 12.6.2017 jälkeen hankittujen, asedirektiivissä kiellettyjen ampuma-aseiden esitetty uudelleen luvitus ehdottoman tarpeellista, vai voisiko 12.6.2017 jälkeen myönnettyjä lupia käsitellä, kuten aikaisemmin myönnettyjä lupia. Lisäksi liitto on todennut, että uudelleen luvittamisesta ei saa koitua kustannuksia aseluvan haltijalle. Myös Asehistorian Liitto ry katsoo, että grand-fathering pykälä pitää olla ja ulottaa uuden lain tuloon asti. Reserviläisliitto ry katsoo, että mikäli alkuperäisenä lupaperusteena on ollut urheiluammunta, tulee tätä käyttää lupaharkinnan perusteena myös jatkossa.

Sisäministeriö toteaa, että asedirektiivissä siirtymäsäännökset vanhoille, kiellettyjä ampuma-aseita koskeville luville on sidottu direktiivin voimaantuloon, eikä tästä syystä direktiivin voimaantulon jälkeen hankittuja ampuma-aseita voida kattaa siirtymäsäännöksellä, vaan niiden osalta luvanhaltijoiden tulee täyttää muutetussa asedirektiivissä näiden ampuma-aseiden hankinnalle ja hallussapidolle asetetut edellytykset. Esityksen mukaisesti näiden ampuma-aseiden osalta lupahakemukset siirtymäaikana käsiteltäisiin maksutta.

Lausunnot 2. lakiehdotukseen

2 § ***Sotilaallinen koulutus ja sotilaallisia valmiuksia palveleva koulutus***

Poliisihallitus toteaa, että vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain 2 §:n 2 momenttiin ehdotetaan määritelmää, jonka mukaan sotilaallisia valmiuksia palvelevalla koulutuksella tarkoitettaisiin muilla kuin puolustusvoimien ampuma-aseilla tapahtuvaa ampumakoulutusta. Jatkotyössä tulisi arvioida ja tarvittaessa säännöksiä tarkentamalla varmistaa, ettei ampumaurheilu ja -harrastus -perusteella tapahtuva valmennus ja kouluttaminen tule määritellyksi 2 §:n 2 momentin soveltamisalaan.

Sisäministeriö toteaa, että sotilaallisia valmiuksia palveleva koulutus on säädetty yksinomaan Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen julkishallinnolliseksi tehtäväksi eikä asiaa tällä esityksellä tai toisessa eduskunnassa käsiteltävänä olevassa hallituksen esityksessä (HE 254/2018 vp) esitetä muutettavaksi. Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen julkisista hallintotehtävistä säädetään vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain 7 §:ssä. Edellä mainitusta pykälästä ilmenee, että sotilaallisia valmiuksia palveleva koulutus on Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen julkinen hallintotehtävä. Sotilaallisia valmiuksia palvelevien ammuntojen sisällöstä säädetään erillisellä asetuksella, joka perustuu Puolustusvoimien kehittämiin ammuntoihin, jolloin kyse ei ole kilpa-ammunnasta. Sotilaallisia valmiuksia palvelevaa koulutusta ei ole Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen vapaa järjestötoiminta tai esimerkiksi muiden järjestöjen ampumaurheilu- tai harrastustoiminta.

Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia on huomioinut esitystä koskevassa lausunnossaan hallintovaliokunnalle, että sotilaallisia valmiuksia palvelevan koulutuksen määritelmät poikkeavat toisistaan esityksessä HE 179/2018 vp ja esityksessä HE 254/2018 vp. Eduskunnan apulaisoikeusasiamiehen toimisto on huomioinut asian lausunnossaan puolustusvaliokunnalle esityksestä HE 254/2018 vp.

Hallituksen esitystä HE 179/2018 vp valmisteltaessa on katsottu, että esityksessä oleva 2 §:n muutosehdotus toimisi voimassaolevassa vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetussa laissa, kun taas esityksessä HE 254/2018 vp valmistellun 2 §:n muutoksen taas on ollut tarkoitus toimia kokonaisuudessaan lain esitetyn uudistuksen kanssa. HE 254/2018 vp esitettyjen muutosten on esitetty tulevan voimaan tammikuussa 2020, kun taas HE 179/2018 vp:ssä esitettyjen muutosten esitetään tulevan voimaan mahdollisimman pian johtuen siitä, että asedirektiivin muutosten olisi tullut olla implementoitu jo syyskuussa 2018 kansalliseen lakiin.

Nämä kaksi esitystä on valmisteltu erillisinä kokonaisuuksina, koska asedirektiivin kansallisen voimaansaattamisen aikataulusta oletettiin johtuvan, että kyseinen esitys tulee eduskuntaa käsiteltäväksi ennen vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain uudistusta. Tästä johtuen HE 179/2018 vp sisältää erilaisen määritelmän sotilaallisia valmiuksia palvelevalle koulutukselle, kuin mitä esitykseen HE 254/2018 vp sisältyy. Esityksen HE 254/2018 vp 2 §:ssä ei ole esitetty ampumakoulutuksesta säädettäväksi määritelmässä erikseen. Perusampumataidon kouluttamisen on kuitenkin katsottu kyseisen pykälän yksityiskohtaisissa perusteluissa (s. 22) kuuluvan

pykälässä säädettyyn Puolustusvoimien menetelmiä koskevaan yksilön sotilaallisen osaamisen ja toimintakyvyn kehittämiseen.

Toisin sanoen HE 254/2018 vp:n sisältämä 2 §:n määritelmää koskeva muotoilu on tarkoitettu ensisijaiseksi suhteessa käsiteltävänä olevassa HE 179/2018 vp esitettyyn. Jälkimmäisestä esityksessä esitetty uusi 20 a § yhdessä ensimmäisen esityksen 2 §:n kanssa muodostavat kokonaisuuden, joiden perusteella sotilaallisia valmiuksia palvelevan ampumakoulutuksen sisällöstä on säädetty riittävän tarkkarajaisesti. Kyseisten pykälien muodostamasta kokonaisuudesta ilmenee myös yksiselitteisesti, että Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen toiminnassa on sallittua antaa ampumakoulutusta.

Sisäministeriö katsoo, että ehdotettu 2 § voitaisiin muotoilla HE 254/2018 vp:ssä esitetyn mukaisesti.

13 § Menettely julkisia hallintotehtäviä hoidettaessa sekä rikosoikeudellinen virkavastuu

Maanpuolustuskoulutusyhdistys katsoo, että esitystä tulisi täydentää siten, että esityksestä selviäisi, miten rikoslain 40 luvun säädöksiä virkarikoksista Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen ammunnanjohtajiin sovelletaan, mitä seurauksia Puolustusvoimien ohjeiden ja määräysten rikkomisella voi olla sekä mikä on Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen ammunnanjohtajan mahdollinen vahingonkorvausvastuu ja mihin se perustuu.

Virkarikoksista säädetään rikoslain 40 luvussa. Vahingonkorvausvelvollisuuden perusteista säädetään vahingonkorvauslaissa. Kyse on siis rikoslain virkavastuuta koskevien tunnusmerkistöjen ja toisaalta vahingonkorvauslain soveltamisesta ammunnan johtajiin.

20 a § Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen järjestämä sotilaallisia valmiuksia palveleva ampumakoulutus

Reserviläisliitto ry katsoo, että on varmistettava, että Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen sotilaallisia valmiuksia palvelevassa koulutuksessa on tarvittaessa mahdollista ampua muitakin kuin vain ampumaohjelmistossa mainittuja ammuntoja ja, että näissä ammunnoissa voidaan käyttää myös normaalikokoisia lippaita.

Hallituksen esityksen valmistelussa on katsottu, että sotilaallisia valmiuksia palvelevien ammuntojen pitää olla tarkkaan rajattuja ja määriteltyjä, koska nämä ammunnat suoritetaan erittäin vaarallisilla ampuma-aseilla. Tästä syystä esityksessä ehdotetaan, että ammuntojen tulee olla valtioneuvoston asetuksessa säädettyjen ammuntojen mukaisia.

Suomen Reserviupseeriliitto ry katsoo, että lakiesityksen 20 b § ja 20 c § vaativat paljon tarkennuksia ja tarkennettavia asioita ovat muun muassa kuka laatii tarvittavat ohjeistukset ja koulutukset ja millä aikataululla sekä mikä taho vastaa koulutuksen kustannuksista. Lausunnonantajan mukaan epäselvää on myös se, tarvitseeko kaikkien tällä hetkellä hyväksyttyjen Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen ammunnanjohtajien käydä jonkinlainen muodollinen lisäkoulutus ennen kuin voivat

jatkaa tehtävissään, vai voiko Puolustusvoimat hyväksyä esimerkiksi Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen esityksestä nykyiset ammunnanjohtajat jatkamaan tehtävissään.

Sisäministeriö toteaa, että sotilaallisia valmiuksia palvelevassa koulutuksessa järjestettävissä ammunnoissa noudatetaan esityksen mukaan Puolustusvoimien ohjesääntöjä, varomääräyksiä ja muita pysyväismääräyksiä. Nämä toki Puolustusvoimat laatii ja pitää niitä koskevan koulutuksen. Asiaa on avattu luonnoksessa valtioneuvoston asetukseksi, joka on toimitettu Puolustusvaliokunnalle. Puolustusvoimat suunnittelee tällä hetkellä sitä, miten jo voimassa olevat Puolustusvoimien ammunnanjohtajaoikeuden omaavat henkilöt koulutettaisiin esityksen mukaisiksi uusiksi ammunnan johtajiksi.

Suomen Reserviupseeriliitto ry toteaa, että tämän lisäksi on varmistettava, ettei lailla tai alemmalla ohjeistuksella estetä yli 60 vuotiaiden henkilöiden toimimista ammunnan kouluttajina Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen piirissä. Yli 60 vuotiaiden aselupien jatkuminen harrastuksen jatkuessa on myös mahdollistettava.

Sisäministeriö toteaa, että esityksellä ei oteta kantaa asevelvollisuuslain mukaisiin ikärajoihin. Toisaalta yli 60 vuotiaat eivät ole sijoituskelpoisia, joten ehdotetun ampuma-aselain 45 §:n mukaan hakija ei voisi saada Puolustusvoimilta puoltoa. Urheiluammunnan harrastamisen kautta luvan voisi iästä huolimatta saada. Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen ammunnan johtajana yli 60 vuotiaat henkilöt voisivat toimia, koska kyseessä oleva tehtävä ei edellyttäisi reserviläispoikkeuksella myönnettyä aselupaa tai aselupaa ylipäänsä.

Suomen Asehistoriallinen Seura pitää maanpuolustuskoulutuksen osalta erikoisena sitä, että lakitasolla asetetaan rajaehtoja käytännön ampumakoulutukselle suorituspaikkojen kuvaustasolla jopa niin, että ”maalit on määriteltävä ennalta”.

Sisäministeriö toteaa, että sotilaallisia valmiuksia palvelevan ampumakoulutuksen määrittelyllä on pyritty siihen, että koulutusta määriteltäisiin voimassaolevaa lakia täsmällisemmin ja tarkkarajaisemmin lain tasolla koulutuksen tarkoituksenmukaisuuden ja turvallisuuden varmistamiseksi. Määrittelyssä on myös laintasoisin rajauksin pyritty sulkemaan taisteluammunnoiksi luokiteltavat ammunnat pois sotilaallisia valmiuksia palvelevassa koulutuksessa järjestettävien ammuntojen sisällöstä.

20 b § Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen ammunnan johtajien hyväksyminen

Poliisihallitus toteaa lausunnossaan, että ammunnanjohtajan hyväksyisi puolustusvoimat, joka arvioisi käytettävissä olevien tietojensa perusteella henkilön sopivuutta ampuma-aseen hallussapitoon ja tätä varten se pyytäisi poliisilta henkilön sopivuutta koskevan lausunnon. Tällainen sääntelemätön lausuntomenettely olisi poikkeus nykykäytäntöön, jonka mukaan tällaiset lausunnot annetaan turvallisuusselvityksinä. Ammunnanjohtajaa ei haastateltaisi prosessissa toisin kuin luvanhaltijaa. Poliisihallitus toteaa, että ammunnanjohtaja voisi ehdotetun poikkeussäännöksen nojalla pitää hallussaan erityisen vaarallisiksi katsottuja ampuma-aseita ilman hallussapitoon oikeuttavaa lupaa. Ammunnanjohtajaa koskeva päätös syötettäisiin hallituksen esityksen perustelujen mukaan asetietojärjestelmään. Tästä ei kuitenkaan näyttäisi olevan kyseisessä hallituksen esityksessä riittävän

selkeästi muotoiltua ehdotusta. Vaikka tieto olisikin syötetty asetieto-järjestelmään, olisi hyvin vaikeaa kenttävalvonnassa todentaa sitä, onko joku henkilö ammunnanjohtaja. Tulisi arvioida, olisiko ammunnanjohtajan ampuma-aseen hallussapito-oikeus edellä mainittujen ongelmien välttämiseksi tarkoituksenmukaista järjestää, samoin kuin muidenkin luonnollisten henkilöiden osalta on tehty, aselupaan tai rinnakkaislupaan perustuvaksi.

Esityksessä Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen ammunnanjohtajan oikeus pitää hallussa Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen erityisen vaarallisia aseita, eli käytännössä reserviläiskivääreitä isolla latauslaitteella, liittyy sotilaallisia valmiuksia palvelevan ampumakoulutuksen järjestämiseen. Ammunnanjohtaja voisi pitää hallussaan Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen ampuma-aseita järjestäessään sotilaallisia valmiuksia palvelevaa ampumakoulutusta, mutta koulutustapahtuman päätyttyä ampuma-aseet palautettaisiin yhdistyksen säilytystiloihin. Tarkoituksena on ollut mahdollistaa henkilön ammunnanjohtajana toimiminen ilman henkilökohtaista aselupaa. Oikeus olisi rajatumpi kuin esimerkiksi rinnakkaislupa järjestön aseisiin, joka mahdollistaisi Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen ampuma-aseiden käyttämisen myös muilla ampuma-aselain mukaisilla tavoilla, kuten henkilökohtaiseen harjoitteluun muuallakin kuin Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen järjestämässä sotilaallisia valmiuksia palvelevassa harjoituksessa. On myös huomattava, että esityksen mukaan kaksi viranomaista, eli Puolustusvoimat ja poliisi, arvioisivat Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen ammunnanjohtajan soveltuvuutta.

Maanpuolustuskoulutusyhdistys katsoo, että lakiesitystä tulisi muuttaa niin, että Puolustusvoimat pyytäisi poliisilta lausunnon vain niistä Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen ammunnanjohtajiksi hyväksyttävistä, joilla ei ole aselupaa ja edellyttäisi ehdotusta täydennettäväksi siten, että lain perusteella annettavalla valtioneuvoston asetuksella voitaisiin ammunnanjohtajiksi hyväksyttäviltä edellytettävän koulutuksen lisäksi säätää siitä, että Puolustusvoimat voisi lukea aiemman ammunnanjohtajakoulutuksen hyväksi Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen ammunnanjohtajakoulutuksessa. Suomen Reserviupseeriliitto ry katsoo, että ammunnan johtajien vastuut, velvollisuudet ja oikeudet pitää määritellä tarkemmin. Vaarana on, että liian raskaat velvollisuudet ja riittämättömät oikeudet aiheuttavat sen, että ammunnanjohtajia ei saada rekrytoiduksi riittävää määrää. Suomen Reserviupseeriliitto ry esittää myös, että henkilö, joka jo toimii Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen ammuntojen johtajana ja jolla on Puolustusvoimien perusammuntojen johtajan oikeudet sekä toimintaan tarvittavat ampuma-aseluvat sekä riittävät tiedot ampuma-aselaista, voitaisiin hyväksyä ilman erillistä lisäkoulutusta Puolustusvoimien esityksestä Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen ampumakouluttajaksi.

Sisäministeriö toteaa, että sen näkemyksen mukaan ammunnan johtajien vastuut, velvollisuudet ja oikeudet on määritelty riittävän tarkkarajaisesti ja täsmällisesti ehdotettavissa pykälämuutoksissa. Poliisin lausunnon osalta sisäministeriö pitää lausunnon pyytämisen rajaamista niihin, joilla ei ole aselupaa kannatettavana. Mahdollisuus aiemman ammunnanjohtajakoulutuksen hyväksi lukemiseen on myös kannatettavaa. Asiasta lausutaan tarkemmin hallintovaliokunnalle toimitettavassa vastineessa.

Muutokset 3. lakiehdotukseen

Puolustusvaliokunnalle toimitetuissa lausunnoissa ei esitetty erityisiä huomioita asevelvollisuuslain 97 a §:ää koskevasta muutosehdotuksesta. On huomattava, että eduskunnassa on käsiteltävänä hallituksen esitys eduskunnalle laiksi henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 13/2018 vp), jossa ehdotetaan 97 a §:n kumoamista ja esitykset tulisi sovittaa yhteen. Asiasta lausutaan aikanaan tarkemmin hallintovaliokunnalle toimitettavassa vastineessa.

Muut huomiot

Asehistorian Liitto ry katsoo, että esityksessä on edelleen useita tiukennuksia, joilla ei ole mitään yhteyttä EU-direktiivin esitykseen ja Suomen Ampumaurheiluliitto ry toteaa lausunnossaan, että lakiehdotukseen on sisällytetty paljon sellaisiakin muutoksia, joita tuliasedirektiivi ei edes vaadi. Myös Suomen Asehistoriallinen Seura ry katsoo, että lakiehdotus sisältää edelleenkin elementtejä, jotka eivät johdu direktiivistä ja järjestön näkemyksen mukaan koko lakiuudistus tulisi valmistella uudestaan.

Sisäministeriö toteaa, että esityksessä asedirektiivin muutosten implementointi on sovitettu yhteen voimassaolevan ampuma-aselain kanssa. Asedirektiivi on vähimmäisdirektiivi, eli jäsenvaltioilla on mahdollista säätää tiukempia säännöksiä kuin mitä direktiivi velvoittaa säätämään ja näin on osittain Suomessa ampuma-aselaissa tehty aseturvallisuuden varmistamiseksi.

Suomen Sadankomitea ry katsoo, että hallituksen esitys on ongelmallinen kokonaisuus ja ongelmallisuus johtuu siitä, että vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annettua lakia uudistetaan laajemmin, ja osa ampuma-aselain ongelmista on sidoksissa vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain uudistukseen.

Sisäministeriö toteaa, että vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain muuttamista koskeva hallituksen esitys (HE 254/2018 vp) on eduskunnassa käsiteltävänä ja edellä mainittu esitys sekä HE 179/2018 vp on pyritty valmisteluvaiheessa sovittamaan yhteen.

Suomen Asehistoriallinen Seura ry pitää välttämättömänä lain edellyttämän ampuma-aselautakunnan koolle kutsumisen ja myös voimassa olevan lain vaatimukseksi ennen minkäänlaisia lakiuudistuksia. Myös Suomen Ampumaurheiluliitto ry toteaa, että ihmetystä on herättänyt se, ettei sisäministeriö ole hyödyntänyt näinkin suuren uudistuksen valmisteluun ampuma-aselautakuntaa.

Ampuma-aselain 117 a §:n mukaan Poliisihallituksen yhteydessä toimii ampuma-aselautakunta, joka antaa pyynnöstä lausuntoja tämän lain soveltamisalaan kuuluvista asioista. Poliisihallitus on ilmoittanut valmistelevansa ampuma-aselain ampuma-aselautakunnan asettamista.

Maanpuolustuskoulutusyhdistys toteaa, että lakiehdotuksen taloudellisissa vaikutuksissa on lähes täysin jätetty käsittelemättä sille tulevasta uudesta tehtävästä, eli sotilaallisia valmiuksia palvelevasta ampumakoulutuksesta seuraavat lisäresurssitarpeet. Maanpuolustuskoulutusyhdistys toteaa, että nämä tarpeet on otettu kattavasti huomioon toisessa vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain muutosesityksessä, mutta nyt lausuttavana olevassa ampuma-aselain muutosesityksessä ei tähän esitykseen edes viitata.

Sisäministeriö toteaa, että hallituksen esityksen sivulla 24 viitataan puolustusministeriön valmistelemaan vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain uudistamista koskevaan esitykseen, eli esitykseen HE 254/2018 vp, jossa lisäresurssitarpeet on otettu Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen mainitsemalla tavalla huomioon.

Suomen Sadankomitea ry kiinnittää puolustusvaliokunnan huomiota siihen, onko Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen toimintaa ja sen koulutuksen sisällön lainmukaisuutta valvottu riittävän yksityiskohtaisesti.

Sisäministeriö toteaa, että puolustusministeriöltä saadun tiedon mukaan asia on puolustusministeriössä selvityksessä.

Suomen Reserviupseeriliitto ry on lausunnossaan todennut, että puolustusvaliokunnan tulee edellyttää lausunnossaan, että myös asetusluonnokset tulevat lausuntokierrokselle ennen niiden esittelyä valtioneuvostossa. Maanpuolustuskoulutusyhdistys on esittänyt, että puolustusvaliokunta edellyttäisi lausunnossaan eri tahoille varattavan riittävästi aikaa lausua asetusluonnoksista ennen niiden esittelyä valtioneuvostossa. Reserviläisliitto ry on ilmoittanut toivovansa olevansa mukana asetusten laatimisessa. Asealan Elinkeinonharjoittajat ry on toivonut, että voisi osallistua asetusten laatimiseen. Suomen Reserviupseeriliitto ry on esittänyt myös, että lain toimeenpanosta tehdään arviointi 2 - 3 vuoden kuluttua ampuma-aselain voimaantulosta.

Sisäministeriö toteaa, että hallitukseen esitykseen liittyvät asetusluonnokset on valmisteltu ja toimitettu puolustusvaliokunnalle ja ne on tarkoitus lähettää laajalle lausuntokierrokselle keväällä 2019. Poliisi seuraa ampuma-aselain toimivuutta osana jatkuvaa lupahallinnon ja -valvonnan seurantaa ja arviointia.